

**Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра політичних наук і права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять та організації самостійної і

індивідуальної роботи з навчальної дисципліни

РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальності 052 «Політологія».

Укладачі: доктор політичних
наук, професор, професор кафедри
політичних
наук і права Наумкіна С. М.
кандидат політичних наук,
старший викладач Дмитрашко С. А.

Одеса - 2024

УДК : 316.334.52:323.174(07)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного
університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 6 від 30 травня 2024 року)*

Рецензенти:

Коч С. В., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Гедікова Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

НЗ4 Наумкіна С. М., Дмитрашко С. А. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної і індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Регіональні студії» [для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія»]. Одеса : Університет Ушинського. 2024. 81 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної і індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Регіональні студії» містять навчально-тематичний план практичних занять, завдання до практичних занять, питання для обговорювання, закріплення й перевірки знань здобувачів, питання та завдання для самостійного опрацювання певної частини курсу, творчо-аналітичні завдання, приблизну тематику індивідуальних навчально-дослідних завдань та методичні рекомендації щодо їх виконання, тестові завдання, питання до екзамену, а також систему оцінювання щодо форм поточного та підсумкового контролю з поясненнями, список рекомендованих джерел інформації, додатки.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
РОЗДІЛ 1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи.....	8
РОЗДІЛ 2. Зміст практичних занять та завдання для самостійної роботи здобувачів.....	12
РОЗДІЛ 3. Методичні рекомендації до виконання індивідуальних науково-дослідницьких завдань.....	50
РОЗДІЛ 4 Контрольні засоби перевірки результатів практичної та самостійної роботи	54
Система оцінювання	70
Рекомендовані джерела інформації.....	77
Додаток А.....	79

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна «Регіональні студії» відноситься до компонентів обов'язкової частини освітньо-професійної програми «Політологія» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія».

Дисципліна «Регіональні студії», яку здобувачі вищої освіти вивчають на четвертому курсі навчання, серед форм освітнього процесу, включає лекції, практичні заняття, самостійну роботу здобувача, ІНДЗ та інші форми роботи. Завершується вивчення курсу складанням екзамену.

«Регіональні студії» – одна з актуальних дисциплін у підготовці фахівців політологів. Курс має на меті вивчення регіональних відмінностей політичних, економічних, культурних, релігійних подій та явищ у просторовому вимірі. Студенти спеціальності «Політологія» у процесі вивчення «Регіональних студії» отримують комплексні знання, в першу чергу, про просторовий вимір політичних явищ, організацію політичних явищ, організацію політичних відносин по осі «центр – регіон» у внутрішньодержавному розвитку, а також про політичні процеси, явища у самих регіонах. Повнота необхідних знань передбачає розгляд окремих макрорегіонів в їхньому територіально-географічному, історико-культурному, економічному, організаційному, інституційному просторовому вимірі та співпраці у вигляді транснаціонального, транскордонного співробітництва. Для України, яка межує з багатьма державами, теми транснаціонального і транскордонного співробітництва є актуальними. Майбутнім фахівцям політологом корисним буде поглиблення знань з регіоналістики, що буде доповненням до отриманих знань з «Міжнародних відносин» та «Геополітики», що у наслідку приведе, до вміння якісно аналізувати політичні події, явища у просторовому вимірі, встановлювати та підтримувати комунікації з представниками інших регіонів, враховувати специфіку та стан розвитку регіону. Зростання професійних компетентностей управлінської, політичної діяльності допоможе формування стратегічного мислення, умінню аналізувати тренди розвитку регіональних підсистем міжнародних відносин та цілеспрямовано створювати ефективні політичні структури в субрегіонах для прискореного розвитку регіонів України.

В Університеті Ушинського робиться чимало для підготовки фахівців з політології. Ефективне політичне керівництво, неможливе

сьогодні без активної співпраці на локальному, національному, міжнаціональному рівні, адже присутній чинник впливу інтеграційних тенденцій Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору. Майбутні політологи покращують знання і навички дослідження міжнародних відносин, глобального й регіонального розвитку, транскордонного співробітництва та навчаються виробляти рекомендації до вирішення проблемних питань у внутрішніх та закордонних справах. Отримані знання та навички з специфіки регіональних студій сформуєть необхідні інструменти аналізу сучасного світового політичного процесу в регіональних підсистемах міжнародних відносин.

Мета навчальної дисципліни «Регіональні студії»: сформувати у здобувачів систему теоретичних знань щодо просторово-часового та структурно-функціонального характеру регіонального розвитку; надати спеціалізовані знання з особливостей історичного, політичного, економічного розвитку регіонів; забезпечити спеціальним інструментарієм та технологіями регіонального дослідження; сформувати навички аналізу ролі, місця і взаємодії провідних акторів макрорегіонального простору, глобального і регіонального лідерства; сформувати мотивацію щодо використання набутих знань у професійній діяльності високваліфікованих фахівців з регіональною спеціалізацією.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН02 Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.

ПРН04 Мати навички професійної комунікації

ПРН09 Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

ПРН11 Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

ПРН13 Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

ПРН20 Професійно виконувати політико-організаційні, дорадчі та консультаційні функції на регіональному, національному та міжнародному ринках праці.

ПРН21. Збирати, опрацьовувати та використовувати інформацію стосовно розроблення та реалізації стратегії розвитку держави, регіону, галузі під час здійснення професійної діяльності.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- основні ознаки «регіону», «макрорегіону», «регіону», «субрегіону»;
- основні класичні й сучасні теорії регіональних досліджень;
- теоретико-методологічні та прикладні аспекти регіонального виміру сучасних міжнародних відносин;
- класифікацію регіонів, їх роль в глобальному співтоваристві;
- дефініції, критерії та особливості виокремлення регіональних підсистем міжнародних відносин в сучасній міжнародній політичній науці;
- особливості цивілізаційного підходу до регіонального виміру сучасних міжнародних відносин.

уміти:

- аналізувати роль, місце і взаємодію провідних акторів макрорегіонального простору, глобального та регіонального лідерства;
- класифікувати держави за номінаціями: лідерство; світовий (глобальний) лідер; велика, регіональна, середня та мала держава; регіональний лідер тощо;
- комплексно аналізувати великі міжнародно-політичні регіони, субрегіони всередині них і провідні регіональні держави відповідно до традиційних схем регіонального поділу світового простору;
- проводити регіональні дослідження; володіти просторовим виміром регіональних досліджень на основі принципів диференціації та локалізації;
- брати участь у дослідженнях регіонального розвитку, розробляти напрямки і завдання соціально-економічного, політичного, національного розвитку у складі органів державного управління;

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК03. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні компетентності:

СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК13. Спроможність професійно виконувати політико-організаційні, дорадчі та консультаційні функції на регіональному, національному та міжнародному ринках праці.

СК14. Уміння проводити кваліфікований аналіз і давати оцінку прийнятим рішенням, постановам органів законодавчої, виконавчої влади, партійних і громадських організацій, їх лідерів.

ОПАНОВУЮЧИ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ:

– сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;

– бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;

– ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;

– сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		Денна	Заочна
Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин			
1	<i>Семінар</i> Регіональний вимір у міжнародних відносинах	2	1
1	<i>Семінар</i> Регіональний вимір у міжнародних відносинах	2	
2	<i>Семінар</i> Макрорегіон як елемент глобальної міжнародної системи	2	
2	<i>Семінар</i> Макрорегіон як елемент глобальної міжнародної системи	2	
3	<i>Семінар</i> Проблема регіоналізму та регіоналізації у процесі розвитку міжнародної системи	2	
4	<i>Ділова гра</i> Особливості цивілізаційного підходу до регіонального виміру сучасних міжнародних відносин	4	
5	<i>Круглий стіл</i> Держави в регіональному вимірі	4	1
6	<i>Дискусія</i> Регіональне управління	4	
Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин			
7	<i>Круглий стіл</i> Регіональний образ Європи	6	1
8	<i>Дискусія</i> «Регіональна структура ЄС»	6	

9	<i>Круглий стіл</i> Регіональний образ Азії	6	
10	<i>Круглий стіл</i> Регіональний образ Америки	6	
11	<i>Дискусія</i> «Регіональний образ Африки»	6	
	Усього:	52	4

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

У процесі навчання здобувачі активно взаємодіють з викладачем та між собою, виконуючи пошукові та дослідницькі завдання. Практичні заняття дозволяють розглядати теоретичні знання як інструмент формування компетентностей, необхідних для вирішення проблем політологічного і управлінського характеру, пов'язаних з політикою. На практичних заняттях здобувачі пояснюють міжнародні, регіональні політичні факти і явища на основі отриманої інформації з різних джерел, аналізують, верифікують інформацію. Важливою складовою навчання здобувачів є виховання уміння аналізувати регіональні явища й процеси, систематизувати та інтерпретувати знання, які несуть наукову і прикладну складову, розуміти основні тенденції регіонального розвитку. Для формування логічного мислення та всебічного погляду на регіональні процеси та регіональні явища велике значення мають заняття на яких будуть розглядатися системні теорії міжнародних відносин, що дозволить розуміти методологічні підходи до дослідження регіональних підсистем міжнародних відносин та застосовувати їх у своєму аналізі світового політичного процесу.

Перед початком підготовки до семінарських занять рекомендовано ознайомитися з планом заняття, прочитати і коротко законспектувати основні ідеї, положення теми. Уміння працювати з першоджерелом, теоретичною науковою літературою, інформаційно-аналітичними матеріалами засобів масової інформації та новинами міжнародного характеру є необхідною умовою вивчення «Регіональні студії». На семінарських заняттях здобувачі застосовують отримані

знання для формування навички дослідницької діяльності. Перевірку засвоєння своїх знань здобувачі здійснюють за допомогою питань і завдань для самоконтролю, наведені під кожним планом заняття.

Перелік тем практичних занять визначається робочою програмою навчальною дисципліни.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти – це активні форми індивідуальної і колективної діяльності, спрямовані на закріплення пройденого матеріалу, формування навичок аналітичної роботи та вміння на практиці реалізовувати отримані знання.

Самостійна підготовка здійснюється у таких формах:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій;
- опрацювання підручників та посібників;
- опрацювання наукової літератури та першоджерел;
- самостійне вивчення питань до практичних занять на основі навчальної, монографічної, довідкової літератури, документів, матеріалів, періодичних видань, інформаційних баз даних;
- підготовка письмових завдань з самостійної роботи відповідно до заданого плану до кожної з тем навчальної дисципліни;
- підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- підготовка до екзамену.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи й виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних навчальних занять.

Консультативна допомога здобувачу надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій (Понеділок, Четвер 14.30-15.30);
- листування за допомогою електронної пошти (svetlana.naumkina@gmail.com; Dmytrashko.SA@pdpu.edu.ua) (у форматі 24/7);

- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації, за домовленістю з ініціативи здобувача (-ів) вищої освіти, індивідуальні, групові – ZOOM, Teams 365 в робочі дні .

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
МОДУЛЬ 1. Регіон в системі міжнародних відносин				
Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин				
1	Тема 1. Регіональний вимір у міжнародних відносинах	6	11	Інд., груп. співбесіда, усне опитув., перевірка практик. завдань, екзамен
2	Тема 2. Макрорегіон як елемент глобальної міжнародної системи	6	11	
3	Тема 3. Проблема регіоналізму та регіоналізації у процесі розвитку міжнародних систем	6	8	
4	Тема 4. Особливості цивілізаційного підходу до регіонального виміру сучасних міжнародних відносин	6	11	
5	Тема 5. Держави у регіональному вимірі	6	11	
6	Тема 6. Регіональне управління	6	10	
Змістовий модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин				
7	Тема 7. Регіональний образ Європи	8	15	Інд., груп. співбесіда, усне опитув., перевірка практик. завдань, екзамен
8	Тема 8. Регіональна структура ЄС	8	14	
9	Тема 9. Регіональний образ Азії	8	15	
10	Тема 10. Регіональний образ Америки	8	15	
11	Тема 11. Регіональний образ Африки	8	15	
	Разом	76	136	

РОЗДІЛ 2.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин

Тема 1. Регіональний вимір у міжнародних відносинах

Практичне заняття № 1. Семінар «Регіональний вимір у міжнародних відносинах» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Зростаюча роль регіональних та субрегіональних систем в умовах новітніх тенденцій міжнародних відносин – глобалізації та регіоналізації.
2. Регіоналізація як тенденція сучасного світу.
3. Еволюція розуміння регіоналізації у ХХ столітті.
4. Системний підхід у вивченні регіону та регіоналізму.
5. М. Каплан та його визначення регіону в межах системного підходу.
6. К. Волтц та його визначення регіону в межах системного підходу.
7. Р. Швеллер про взаємовідносини між регіоном та міжнародною системою.

Питання до роздумів:

1. Проаналізуйте поняття «регіон». Наведіть приклади з історії регіоналізації.
2. Назвіть основні особливості регіональних підсистем системи міжнародних відносин.
3. Визначите підходи до вивчення регіону в межах системного підходу дослідження міжнародних відносин. Який підхід ви будете застосовувати у своїх дослідженнях?
4. Яке Ваше бачення місця навчальної дисципліни «Регіональні студії» у змісті навчання фахівця-політолога?

Завдання для самостійної роботи

І. Питання для самостійного опрацювання.

1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Уважно слідкуйте за регіональними новинами. Підготуйте аналіз регіональних новин за тиждень.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми *Практичні завдання*

Завдання 1. Робота в малих групах. Кожна група – прихильник однієї з теорій, які досліджують регіони як підсистеми системи міжнародних відносин. Наведіть якомога більше аргументів на користь «своєї» теорії. У першу чергу, проаналізуйте погляди представників системного підходу.

Завдання 2. Створіть таблицю з номінаціями «Підходи до поняття регіон». Результати доповіді на практичному занятті.

Завдання 3. Обговоріть стратегії держав пошуку власної «ніші» в регіональних економічних просторах та просторах безпеки. Оцініть поведінку України, США, Китаю, Росії, Великої Британії та іншої держави в регіональних просторах економіки та безпеки.

Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин

Тема 1. Регіональний вимір у міжнародних відносинах

Практичне заняття № 2. Семінар «Регіональний вимір у міжнародних відносинах» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Комплексний характер регіональних досліджень.
2. Поняття «регіон» у географії, економіці, філософії, культурології, соціології, публічному управлінні, політології.
3. Синтетичне поняття регіону Е. Маркузен. Л. Канторі та С. Спигал про регіон у міжнародних відносинах.
4. Критерії визначення регіону. «Хартія регіоналізму» 1988 року, прийнята Європейським парламентом.
5. Міжнародно-політичний регіон.

Питання до роздумів:

1. Проаналізуйте характер регіональних досліджень.
2. Визначите суттєві відмінності підходу до визначення регіону в різних науках.
3. Охарактеризуйте критерії визначення регіону в «Хартії регіоналізму» 1988 р.
4. Аргументуйте пріоритети регіонального розвитку різних держав на даному етапі розвитку сучасних міжнародних відносин (на вибір студентів).

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

2. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте дайджест новин з регіонального розвитку та виступіть ведучим програми «Регіональні новини».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1. Розкрийте підходи до визначення поняття «Регіон» у різних науках. Наведіть приклади визначення «регіон» в різних науках. Проаналізуйте їх. Результати доповіді на практичному занятті.

Завдання 2. Напишіть історію викладання регіональних студій, починаючи з 1991 р. до сьогодні. Зазначте університети, кафедри, де викладалися регіональні студії.

Завдання 3. Детально проаналізуйте та зробіть порівняння критеріїв визначення регіону.

Завдання 4. Визначте поняття «міжнародно-політичний регіон» у теорії міжнародних відносин.

Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин

Тема 2. Макрорегіон як елемент глобальної міжнародної системи

Практичне заняття № 3. Семінар «Макрорегіон як елемент глобальної міжнародної системи» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Розмежування регіонів на макрорегіони та мікрорегіони.
2. Макрорегіон як структуроутворюючий елемент системи глобального світу.
3. Групи світових макрорегіонів за ознаками: географічні, історико-культурні; культурно-релігійні макрорегіони; міжнародно-політичні макрорегіони; геополітичні та геоекономічні макрорегіони.

Питання до роздумів:

1. Класифікуйте світові макрорегіони за основними ознаками. Обґрунтуйте відповідь.
2. Розкрийте специфічні риси макрорегіону як структуроутворюючого елементу системи глобального світу.

3. Проаналізуйте групи світових макрорегіонів за ознаками: географічні, історико-культурні; культурно-релігійні макрорегіони; міжнародно-політичні макрорегіони; геополітичні та гео економічні макрорегіони.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте новини регіонального змісту та виступіть ведучим «Регіональні новини».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1. Опишіть традиційні географічні макрорегіони: Америка, Азія, Африка, Австралія, Океанія, Європа за фізико-географічними характеристиками.

Завдання 2. Опишіть культурно-релігійні макрорегіони або цивілізаційні комплекси: конфуціансько-буддистський, індуїстський, мусульманський, православний, західно-християнський, африканський, латиноамериканський, тихоокеанський (японський) та основні характеристики цих макрорегіонів.

Завдання 3. Опишіть історико-культурні макрорегіони за ознаками загальної історії, спільної мови, культурної приналежності, спільного етнічного походження. Наприклад, китайський, корейський, арабський, індійський, індоіранський, європейський тощо.

Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин

Тема 2. Макрорегіон як елемент глобальної міжнародної системи

Практичне заняття № 4. Семінар «Макрорегіон як елемент глобальної міжнародної системи» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Міжнародні регіони: транснаціональні та транс кордонні регіони.
2. Характеристика транснаціональних регіонів.
3. Характеристика транс кордонних регіонів.
4. Суб'єкти міжнародних регіонів: держави, територіальні

громади, мезо-соціуми, міста, транс-національні корпорації.

5.Класифікація субрегіонів Г. Розмана: макрорегіон, мікрорегіон, регіональне ядро, силовий регіон, кримінальний, імперський регіон, закритий регіон, регіон «плавильний котел».

Питання до роздумів:

1. Дослідить поняття та визначте суттєві ознаки транснаціонального регіону.
2. Визначте суттєві ознаки транскордонного регіону.
3. Проаналізуйте діяльність акторів транскордонного регіону: господарських суб'єктів та органів управління територією.
4. Наведіть приклади спільних політичних інтересів, гарантій воєнної безпеки, узгодження спільної позиції як факторів формування транснаціональних регіонів на вибір студентів.
5. Застосуйте мапу для представлення макрорегіонів, мезорегіонів, субрегіонів на практичному занятті.
6. Застосуйте геополітичний критерій для виокремлення глобального, регіонального, субрегіонального, міжнародно-ситуаційного, групового, двостороннього рівня міжнародної взаємодії для аналізу функціонування сучасної системи міжнародних відносин.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте новинний матеріал з політичної регіоналістики в контексте геополітики.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 Робота з політичною картою світу. Знайдіть території, які позначені як «макрорегіон», «транснаціональний регіон», «транскордонний регіон». Поясніть відмінність між ними.

Завдання 2. Робота в малих групах. Поясніть існування зв'язку між глобальними проблемами міжнародних відносин та новими тенденціями, які зумовлені трансформаційними регіональними процесами, навіть, в деяких випадках, процесами переформатування регіональних та глобальних вимірів міжнародних відносин.

Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин

Тема 3. Проблема регіоналізму та регіоналізації у процесі розвитку міжнародної системи

Практичне заняття № 5. Семінар «Проблема регіоналізму та регіоналізації у процесі розвитку міжнародної системи» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Співвідношення термінів «регіоналізм» та «регіоналізація».
2. Дефініція «регіоналізм» як система.
3. Дефініція «регіоналізація» як процес.
4. Е. Харелл про феномен регіоналізму та регіоналізації як процесу.
5. Три моделі «макрорегіоналізму»: Європейська модель, Американська модель, Азійська модель.
6. Посилення ролі Азійсько-Тихоокеанського регіону у ХХІ ст.

Питання до роздумів:

1. Прокоментуйте роль формування і структурування регіонів, регіональних підсистем міжнародних відносин для розуміння сучасних тенденцій міжнародних відносин.
2. Поясніть чому регіоналізація, пов'язана з глобалізацією та локалізацією.
3. Наведіть приклади регіоналізації після Другої світової війни. (на вибір).
4. Поясніть фактори мережевої взаємодії акторів макрорегіонального простору для диференціації світового простору та формування нових центрів впливу (метацентри), як –то Нью-Йорк, Лондон, Тайбей, Сідней та інші.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте новинний дайджест за тиждень.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 Підготуйте на практичне заняття есе за темами:

«Міста у світовій економіці»; «Регіональне міждержавне співробітництво»; «Регіональна інтеграція»; «Регіональна консолідація».

Завдання 2. Поясніть фактори посилення ролі А-ТР у ХХІ ст. Які з факторів є найбільш впливові для посилення ролі регіону? Прокоментуйте твердження, що правильніше говорити не про А-ТР, а про Індо-Тихоокеанський регіон у ХХІ ст.

Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин

Тема 4. Особливості цивілізаційного підходу до регіонального виміру сучасних міжнародних відносин

Практичне заняття № 6-7. Ділова гра «Особливості цивілізаційного підходу до регіонального виміру сучасних міжнародних відносин» (4 год.).

Питання до обговорення:

1. Еволюція поняття «цивілізація».
2. Структура цивілізації. У. Ростоу та теорія «стадій росту».
3. Е. Тоффлер та концепція «трьох хвиль».
4. С. Хантингтон та «Зіткнення цивілізацій».
5. Цивілізаційний підхід до регіонального виміру міжнародних відносин.
6. Глобальна цивілізація, регіональні цивілізації та локальні цивілізації.
7. Поле міжцивілізаційних конфліктів. Зіткнення та партнерство локальних цивілізацій.

Методика проведення ігрового моделювання:

Ігрове моделювання – форма навчально-виховної діяльності, що імітує ті або інші практичні ситуації, а також засіб активного навчального процесу, що сприяє інтелектуальному розвитку студентів.

Викладач створює умови ігрового моделювання з метою формування професійного політологічного мислення.

Результатом ігрового моделювання є формування комунікативної й інтерактивної компетентності.

Група ділиться на команди і рандомно обирає для представлення одну із теорій цивілізацій.

2. Кожній команді необхідно розподілити між собою обов'язки і презентувати наступне –

- охарактеризувати ту чи іншу теорію цивілізації
- навести переваги та недоліки
- навести приклади застосування в якості методології дослідження міжнародних регіонів

3. Протягом гри можна задавати питання команді-суперниці, намагатися спростувати переваги, використовувати медійний контент і оригінальні матеріали та інше.

Гра вийде вдалою, якщо обидві команди знайдуть компроміс чи дійдуть спільного висновку.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте основні критерії, які використовуються для класифікації теорії цивілізацій.

2. Охарактеризуйте терміни «civilis» та «naturalis».

3. Охарактеризуйте еволюцію поняття «цивілізація» в філософських і наукових теоріях, а також його застосування в медіа-контенті.

4. Поясніть роль та значення категорії «цивілізації» в обґрунтуванні сучасної політики держав на світовій арені.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте новинний дайджест зовнішньої політики держав, які застосовують цивілізаційну аргументацію для захисту власних інтересів. (на вибір).

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 Поясніть значення регіональної цивілізації для зародження нових центрів глобальних цивілізацій. Поміркуйте як регіональні цивілізації намагаються взяти /або уникають ролі

глобального лідера на прикладі США, Росії, Китаю, Індії та інших на ваш вибір.

Завдання 2. Напишіть есе від імені С. Хантінгтона, який розглядає різноманітні схеми опанування лідерства у світовому порядку регіональними цивілізаціями на сучасному етапові розвитку світової системи. Вітається розгляд еволюції людства та культури багатопланово, плюралістично та різноспрямовано.

Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин

Тема 5. Держави в регіональному вимірі.

Практичне заняття № 8-9. Круглий стіл «Держави в регіональному вимірі» (4 год.).

Питання до обговорення:

1. Регіональні структури влади: державні утворення – суб'єкти федерації; адміністративно-територіальні та національно-територіальні автономії; органи місцевого самоврядування.

2. Світова практика компетенцій суб'єктів федерації.

3. Автономії як регіональні структури. Світова практика адміністративно-територіальних і національно-територіальних автономій.

4. Органи регіонального самоврядування. Державницька концепція місцевого самоврядування. Громадська концепція місцевого самоврядування. Концепція муніципального дуалізму. Регіональний рівень місцевого самоврядування.

5. Три типи організаційної структури інститутів місцевого самоврядування: Англосаксонський, Французький або континентальний, змішаний (Німецький). Теорії цивілізацій.

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.

- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до

- звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
 - в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
 - учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.
 - проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Прокоментуйте вислів, що Іспанія є державою автономій. Застосувавши Інтернет та книжкові бібліотеки, опишіть статуси національних автономій Басконії, Каталонії, Галісії в Іспанії.
2. Опишіть поняття «регіональні структури влади».
3. Поясніть функціонування автономій й суб'єктів федерації та вкажіть на відмінності юридичного і практичного характеру у їх компетенціях в сфері управління.
4. Наведіть приклади розмежування компетенції між державними органами та органами суб'єктів федерації: виняткова компетенція суб'єктів федерації; спільна (конкуруюча) компетенція федерації та її суб'єктів; залишкова компетенції.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте черговий випуск регіональних новин «Регіональна панорама»

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте таблицю з номінаціями «Світова практика регіональних структур федерацій: США, Бразилія, Венесуела, Індія, Австрія, Канада, Швейцарія тощо».

Завдання 2. Проаналізуйте регіональні структури в автономіях на прикладі Італії, Іспанії, Шотландії, Уельса в Великій Британії тощо.

Завдання 3. Проаналізуйте регіональний рівень місцевого

самоврядування на прикладі США, Великої Британії, Італії, Польщі, Японії тощо. Результати докласти на практичному занятті.

Змістовий модуль 1. Регіон в системі міжнародних відносин

Тема 6. Регіональне управління

Практичне заняття № 10-11. Дискусія «Регіональне управління» (4 год.).

Питання до обговорення:

1. Предмет та мета регіонального управління.
2. Визначення регіону як одиниці соціально-економічного простору.
3. Класифікація регіонів.
4. Поняття адміністративно-територіальної одиниці.
5. Об'єкти і суб'єкти регіонального управління.
6. Англо-американська, континентальна (європейська), іберійська (латиноамериканська) системи регіонального управління.
7. Різновиди регіональної політики. Держава як об'єкт і суб'єкт регіонального управління. Міграційний рух населення і регіональне переміщення капіталів.
8. Система регіонального управління в різних країнах.

Методика проведення дискусії:

Робота в групі.

- проводяться у формі обговорення визначених питань;
- всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття

логічного рішення;

– підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в

нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Група ділиться на 2 команди та рандомно обирає спікера своєї команди.

Дискусія поділена на блоки: «Різновиди регіональної політики»; «Міграційний рух населення і регіональне переміщення капіталів» Студенти поділяються на групи. Кожна група отримує право на вступне слово, запитання, післямову у визначеному часовому ритмі. 5 хвилин – вступне слово, 30 хвилин – дебати, 5 хвилин – заключне слово.

Пропонуємо поміркувати над поняттями «міграція», «система регіонального управління».

Питання до роздумів:

1. Існують дві влади, які різні за суттю, природою та метою. Опишіть державне управління регіонами та місцеве самоврядування за критеріями: конфігурація органів державної влади та місцевого самоврядування; призначення посадових осіб; підконтрольність та підзвітність перед центральними/ вищими органами влади або територіальними громадами; компетенція органів державного регіонального управління та органів місцевого самоврядування. Держава на вибір студентів.

2. Охарактеризуйте зміст регіонального управління в системі політології.

3. Дослідить на прикладі обраної держави різновиди регіональної політики.

4. Охарактеризуйте дві системи влади України на місцях: місцеві державні адміністрації, які є місцевими органами виконавчої державної влади, і місцеве самоврядування як публічну владу територіальних громад.

Завдання для самостійної роботи

1. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте дайджест новин регіональної політики України та виступіть

на практичному занятті.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 . Підготуйте есе за темами: «Англо-американська система регіонального управління»; «Континентальна (європейська) система регіонального управління»; «Іберійська (латиноамериканська) система регіонального управління»

Змістовий модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин

Тема 7. Регіональний образ Європи (6 год.)

Практичне заняття № 12. Круглий стіл «Регіональний образ Європи» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Європа як географічний, політичний та культурний простір.
2. Ідея Європи і європейський політичний проект.
3. Антична, християнська, модерна Європа: які парадигми образу вплинули на єдність Європи або локальність Європейських регіонів.

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.
- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.
- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте ідею «єдиної Європи» та поясніть як вплинула на інтеграцію необхідність запобігти новому військовому конфлікту.
2. Проаналізуйте проблему визначення меж Європи.
3. Проаналізуйте та обміркуйте концепцію Моне-Шумана як першого кроку до Європейської унії.
4. Поміркуйте над проблемою європейської єдності в контексті спільної зовнішньої політики та оборонної політики в період з 2022 р.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте випуск новин «Регіональних студій».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 Підготуйте доповіді «Європа як географічний, політичний і культурний простір». Аргументуйте принципи європейського регіонального порядку та доповніть прикладними прикладами.

Завдання 4. Проаналізуйте 4 етапи європейської інтеграції та розкрийте їх значення для розвитку європейських держав: створення зони вільної торгівлі; створення митного союзу; створення єдиного внутрішнього, спільного ринку; створення економічного і валютного союзу.

Змістовий модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин

Тема 7. Регіональний образ Європи (6 год.)

Практичне заняття № 13. Круглий стіл «Регіональний образ Європи» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Сучасний стан і перспективи європейського політичного проекту.
2. Проблема конструювання європейської ідентичності.
3. Розділення та інтеграція як два основних взаємопов'язаних процеси в Європі.

4. ЄС як наднаціональний орган та проблема представництва регіонів.

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.

- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів

- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;

- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;

- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.

- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте процес прийняття рішень Європейською Радою та Європарламентом.

2. Охарактеризуйте легітимність наднаціональних структур ЄС та їхній зв'язок з громадянами держав-учасниць ЄС.

3. Поясніть особливості та закономірності еволюції міжнародних систем.

4. Охарактеризуйте динаміку стосунків між Великою Британією та ЄС. Чому британські уряди скептичні до членства в ЄС.

5. Проаналізуйте прецедент Brexit та його наслідки для розвитку ЄС й Великої Британії.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми.

Підготуйте випуск регіональних новин.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 .Прокоментуйте позицію британського прем'єра У. Черчилля: «Ми з Європою, але ми не є її частиною (with Europe, but not of it). У нас спільні інтереси, але ми не хочемо розчинитися в ній і втратити своє обличчя». Які фактори впливають на особливу позицію Великої Британії.

Змістовий модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин.

Тема 7. Регіональний образ Європи (6 год)

Практичне заняття № 14. Круглий стіл «Регіональний образ Європи» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Особливості європейської підсистеми міжнародних відносин.

2. Особливості системи управління ЄС та посилення настроїв захисту ідентичності серед громадян окремих країн.

3. Моделі конфігурації ЄС: асиметрична асиміляція; політична й економічна федерація; різношвидкісна Європа.

4. 5 сценаріїв європейської інтеграції в «Білій книзі про майбутнє Європи: шлях до єдності ЄС»: «Живемо як раніше»; «Нічого, окрім спільного ринку»; «Хто прагне більшого, робить більше»; «Робимо менше, але з більшою ефективністю»; «Робимо разом набагато більше».

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.

- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів

- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;

- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.
- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте кожен із 5 сценаріїв можливого розвитку європейської інтеграції: «Живемо як раніше»; «Нічого, окрім спільного ринку»; «Хто прагне більшого, робить більше»; «Робимо менше, але з більшою ефективністю»; «Робимо разом набагато більше».
2. Поміркуйте над проблемою конструювання європейської ідентичності: постнаціональна ідентичність, універсальна європейська ідентичність.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте дайджест європейських новин і виступіть на практичному занятті.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 . Прокоментуйте сценарії розвитку Європу з «Білої книги про майбутнє Європи: шлях до єдності ЄС 27»: «Живемо, як раніше»; «Нічого, окрім спільного ринку»; «Хто прагне більшого, робить більше»; «Робимо менше, але з більшою ефективністю»; «Робимо разом, набагато більше». Які з зазначених сценаріїв більш реалістичні та ефективні?

Результати представити на занятті.

Завдання 2. Які фактори впливають на формування європейської ідентичності? Чи необхідно відмовлятися від національної ідентичності? Що означає «бути європейцем»? Поміркуйте над цими питаннями. Результати рефлексії представити на занятті.

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин .

Тема 8. Регіональна структура ЄС» (6 год.)

Практичне заняття № 15. Дискусія «Регіональна структура ЄС» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Від Європи держав до Європи регіонів: особливості регіоналізації в ЄС.
2. Політика регіонального розвитку ЄС.
3. Регіональні асиметрії: економічна, соціальна, територіальна.
4. Загальноєвропейський (міждержавний) та субнаціональний рівні регіонального розвитку ЄС.

Методика проведення дискусії:

Робота в групі.

- проводяться у формі обговорення визначених питань;
- всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте регіональну політику ЄС.
2. Охарактеризуйте поняття «суверенітет» держави. Які зміни в сучасному світі відбуваються з визначенням поняття «суверенітет» держави, наприклад, в умовах існування наднаціональних структур,

організацій?

3. Поясніть компетенцію та повноваження Європейського Парламенту, Європейської Комісії, ради ЄС щодо практичного втілення політики регіонального розвитку ЄС.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте новинний випуск «Регіональні студії».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 . Поясніть, чому регіональна структура ЄС є складною багаторівневою гетерогенною підсистемою міжнародних відносин.

Завдання 2. Поясніть, як ЄС вирівнює регіональні розбіжності економічного, соціального характеру на тлі розширення ЄС, особливо в період приєднання центральноєвропейських держав (Польща, Румунія, Болгарія та інші).

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин .

Тема 8. Регіональна структура ЄС (6 год.)

Практичне заняття № 16. Дискусія «Регіональна структура ЄС» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Безпекова архітектура Європи. «Нестабільні регіони» ЄС.
2. Регіоналізм та регіоналізація в Європі.
3. Пріоритети та інструменти реалізації програм регіонального розвитку ЄС: конвергенція та конкурентоспроможність; регіональна конкурентоспроможність і зайнятість; Європейське територіальне співробітництво.

Методика проведення дискусії:

Робота в групі.

- проводяться у формі обговорення визначених питань;
- всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та

- демонстрацією проблемної ситуації;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
 - учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
 - в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
 - конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;
 - підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте Європейське територіальне співробітництво: транскордонне, транснаціональне і міжрегіональне.
2. Поясніть фактори регіонального розвитку, наприклад, Чорноморського регіону або Балтійського регіону.
3. Охарактеризуйте фактори розвитку європейських транскордонних регіонів, наприклад, Україна - Молдова – Румунія.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте дайджест регіональних новин «Регіональні студії».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 . Поясніть, чому поняття «Центральна Європа», «Східна Європа», «Балкани» сконструйовані та є ідеологічними, але прийняті у політичний дискурс.

Завдання 2. Дослідить напрямки розвитку економіки ЄС та конкретних держав. Проаналізуйте пріоритети розвитку: індустрія,

торгівля, інформаційні технології, штучний інтелект, сфера обслуговування та визначте їх регіональне розповсюдження.

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин .

Тема 8. Регіональна структура ЄС (6 год.)

Практичне заняття № 17. Дискусія «Регіональна структура ЄС» (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Європейська та євроатлантична інтеграція України .
2. Політика ЄС проти бідності на місцевому та регіональному рівні.
3. Політика ЄС щодо інтегрованого розвитку міст, урбанізованих територій, сільських та спеціалізованих територій.
4. Еволюція регіональної політики ЄС від політики «єдиного центру» до мультицентристської політики із розвиненою вертикальною та горизонтальною координацією.

Методика проведення дискусії:

Робота в групі.

- проводяться у формі обговорення визначених питань;
- всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення

(дискусії), в

нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Проаналізуйте три рівні політики регіонального розвитку ЄС: національний рівень; субнаціональний рівень; загальноєвропейський рівень (міждержавний).
2. Проаналізуйте базові, універсальні принципи\засади розробки і впровадження політики регіонального розвитку в країнах ЄС: субсидіарність; децентралізація; партнерство; програмування; концентрація; компліментарність\доповнюваність.
3. Які фактори впливають на інноваційний розвиток регіонів ЄС?
4. Проаналізуйте інституційні основи політики регіонального розвитку ЄС ?

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте новини за тиждень у рубриці «Регіональні студії».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1. У чому полягає складність функціонування конструкту «Європа регіонів» на практиці? Які є небезпеки? Як їх подолати? Яку безпекову архітектуру ЄС ви вважаєте ефективною і дієвою?

Результати докласти на практичному занятті.

Завдання 2. Вивчивши наукову літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, визначить та охарактеризуйте феномен парадипломатії.

Завдання 3. Проаналізуйте повноваження Ради ЄС і Європейської комісії, а також Європейського Парламенту у формуванні регіональної політики ЄС.

Завдання 3. Підготуйте кейс «Чи існує зв'язок між нерівномірністю економічного розвитку регіонів та соціальною нерівністю?» Як можна подолати нерівномірність регіонального

розвитку? Як регіональне вирівнювання впливає на соціальну згуртованість країни? У висновку запропонуйте поради щодо політики вирівнювання розвитку регіонів.

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин .

Тема 9. «Регіональний образ Азії». (6 год.)

Практичне заняття № 18. *Круглий стіл* Регіональний образ Азії (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Економічний потенціал та інтеграційні процеси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
2. Політична характеристика регіону.
3. КНР – лідер регіонального розвитку.
4. Проблемно-конфліктний потенціал та безпекові виклики в регіоні.
5. Російська політика в регіоні.
6. Відносини України з країнами АТР.

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.
 - обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів
 - обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
 - в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
 - учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.
 - проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте основні підходи до визначення конфігурації Азіатсько-Тихоокеанського регіону.
2. Поміркуйте над феноменом економічного злету країн Тихоокеанської Азії. Які чинники забезпечили унікальний розвиток Китаю, В'єтнаму, Південної Кореї та ін. країн.
3. Охарактеризуйте мету, діяльність АТЕС (Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво) .
4. Проаналізуйте політичні системи країн А-ТР та визначте форми політичного устрою: монархії, республіки.
5. Прокоментуйте основні принципи ініціативи «Один пояс, один шлях» та визначте її пріоритети та наслідки для економіки, політики, репутації КНР.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте щотижневий дайджест «Хто такі «азіатські дракони і тигри»?».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1. Застосовуючи прийом «прес-конференції» розпочніть обговорення щодо регіонального образу Азії та шукайте відповіді як представники політичної еліти зазначених країн.

Завдання 2. Охарактеризувати азіатсько-тихоокеанській вектор зовнішньої політики України. Поясніть, чому для України є важливими стосунки з країнами Азії. Які рекомендації надали би українській дипломатії щодо діяльності в цьому регіоні/ цих субрегіонах.

Завдання 3. Проаналізуйте приклади soft power азіатських країн: мистецтво, дорама, шоу тощо.

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин .

Тема 9. «Регіональний образ Азії». (6 год.)

Практичне заняття № 19. Круглий стіл Регіональний образ Азії (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Близький та Середній Схід. Географічно-просторова характеристика регіону.
2. Історичні аспекти формування та еволюції близькосхідної підсистеми міжнародних відносин.
3. Економічна характеристика Близького Сходу.
4. Релігійна складова близькосхідної підсистеми міжнародних відносин.
5. Політичні традиції та характерні риси близькосхідного простору.
6. Етнічна карта регіону та проблеми боротьби за національну незалежність.
7. Вплив зовнішніх акторів на близькосхідну підсистему міжнародних відносин.
8. Зовнішня політика Туреччини в рамках реалізації концепції неоосманізму.

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.
- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному

порядку.

- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Історія близькосхідного простору: еволюція близькосхідної підсистеми міжнародних відносин.
2. Аравійські монархії та їх економічне зростання в друг. пол. ХХ століття.
3. «Арабська весна» 2010-2011 рр.: причини, наслідки для регіону.
4. Політико-географічна характеристика Туреччини та її геополітична роль.
5. Проаналізуйте політику Р. Т. Ердогана та визначте спрямованість внутрішньої та зовнішньої політики Туреччини.
6. Дослідить релігійну складову близькосхідної підсистеми міжнародних відносин.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1. Застосовуючи прийом «прес-конференції» розпочніть обговорення щодо регіонального образу Азії та шукайте відповіді як представники політичної еліти зазначених країн.

Завдання 2. Охарактеризувати близькосхідний вектор зовнішньої політики України. Поясніть, чому для України є важливими стосунки з країнами Азії. Які рекомендації надали би українській дипломатії щодо діяльності в цьому регіоні/ цих субрегіонах.

Завдання 3. Створіть політичні портрети видатних політичних діячів близькосхідного регіону.

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин .

Тема 9. «Регіональний образ Азії». (6 год.)

Практичне заняття № 20. Круглий стіл Регіональний образ Азії (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Зовнішньополітичні пріоритети Ірану: боротьба за Шіїтський півмісяць.
2. Регіональні амбіції Саудівської Аравії: панісламизм на основі вахабізму.
3. Ізраїль, його місце та роль у близькосхідній підсистемі міжнародних відносин.

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.
- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.
- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Проаналізуйте економічний розвиток та причини зростання Ірану в підсанкційний період.
2. Прокоментуйте фактори впливу туристичного бізнесу Туреччини на репутацію держави.

3. Ринок енергоресурсів в регіоні та модернізація країн Близького Сходу.

4. Проаналізуйте та визначте фактори розвитку Ізраїлю. Які внутрішні і зовнішні загрози існують та впливають на розвиток Ізраїлю.

5. Проаналізуйте розвиток Катару, Йорданії та визначте фактори успіху.

6. Проаналізуйте діяльність позасистемних гравців близькосхідної системи міжнародних відносин.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорення питань теми. Підготуйте новинний дайджест для «Регіональних студій»

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1. Підготувати політичні портрети політичних лідерів близькосхідного регіону (на вибір).

Завдання 2. Охарактеризувати близькосхідний вектор зовнішньої політики України. Поясніть, чому для України є важливими стосунки з країнами Азії. Які рекомендації надали би українській дипломатії щодо діяльності в цьому регіоні/ цих субрегіонах.

Завдання 3. Застосовуючи прийом «прес-конференції» розпочніть обговорення щодо регіонального образу Азії та шукайте відповіді як представники політичної еліти зазначених країн.

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин

Тема 10. Регіональний образ Америки (6 год.)

Практичне заняття № 21. Круглий стіл. Регіональний образ Америки (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Англо-Америка та Латинська Америка: загальна характеристика.

2. Англо-Америка: США та Канада. Лідерство глобального

значення. Політика гегемонізму та дезінтеграційні ризики.
3. Північноамериканський напрям зовнішньої політики України.

4. Особливості формування регіональної підсистеми міжнародних відносин.

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.
- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.
- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте сучасний розвиток північноамериканського мезорегіону.
2. Охарактеризуйте специфіку відносин між США та Канадою.
3. Проаналізуйте сучасний стан відносин між США та Україною: пріоритети, проблеми, досягнення.
4. Наведіть приклади регулювання міжнародних конфліктів за участю США як світового лідера.
5. Визначте роль ООН, НАТО та інших міжнародних організацій у регулюванні міжнародних конфліктів.
6. Охарактеризуйте принципи міжнародного співробітництва та аргументуйте їх дієвість/недієвість у сучасному світовому порядку.

Завдання для самостійної роботи

1. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте дайджест зовнішньополітичних відносин України з країнами північноамериканського мезорегіону за попередній та поточний рік.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми *Практичні завдання*

Завдання 1. Визначте особливості політики Сполучених Штатів Америки щодо Канади.

Завдання 2. Проаналізуйте шляхи, напрями, механізми та проблеми співпраці України з країнами Американського регіону та субрегіонів західної півкулі. Поясніть, чому цей регіон має велике значення для Української держави.

Завдання 3. Організуйте роботу «експертної групи» та розробіть перелік необхідних компетентностей політологів – міжнародників як учасників переговорів на рівні офіційної дипломатії та парадипломатії.

Завдання 4. Підготуйте політичні портрети історичних діячів та сучасних політиків, які вплинули на регіональний образ Англо-Америци (на вибір студентів).

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин

Тема 10. Регіональний образ Америки (6 год.)

Практичне заняття № 22. Круглий стіл. Регіональний образ Америки (2год.).

Питання до обговорення:

1. США та країни Латино-Карибської Америки. 2. Особливості та сучасний стан інтеграційних процесів у регіоні.

3. ЛКА – конфліктні зони. Сучасні виклики та загрози регіональній безпеці.

4. Розпад колоніальної системи та вихід нових держав на міжнародну арену.

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;

- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.

- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів

- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;

- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;

- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.

- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Поясніть особливості формування регіональної підсистеми міжнародних відносин.

3. Охарактеризуйте цивілізаційні особливості ЛКА.

4. Поясніть роль та функції регіональних конфліктів та умови їх вирішення: Венесуельсько-Гайанський конфлікт; Колумбія-Нікарагуа; Атакамська пустеля; Беліз і Гватемала; Колумбійська інтервенція в Еквадор.

5. Проаналізуйте розвиток Чилі, Аргентини, Перу та визначте причини економічних, політичних, соціальних криз ХХ століття. Які були вироблені стратегії з криз.

6. Поговоримо про антиколоніальний рух. Проаналізуйте розпад колоніальної системи та вихід нових держав на міжнародну арену. Створення «Руху неприєднання» та його значення для країн, що розвиваються.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте дайджест міжнародних новин.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 . Рандомним методом обираються студенти, які виступають як представники держав, що повинні захистити національні інтереси держави України у відносинах з державами ЛАКБ та , навпаки, держави ЛАКБ (наприклад, Венесуела) у відносинах з Україною.

Завдання 2. Які завдання виконують MERCOSUR, UNASUR та CELAC в інтеграційних процесах у регіоні?

Завдання 3. Визначте тригерні зони регіону ЛАКБ, які гальмують процеси регіоналізації.

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин

Тема 10. Регіональний образ Америки (6 год.)

Практичне заняття № 23. Круглий стіл. Регіональний образ Америки (2год.).

Питання до обговорення:

1. Бразилія – регіональний лідер.
2. Позарегіональна співпраця країн Латино-Карибської Америки.
3. Перспективи організації БРІКС.
4. Латиноамериканський напрям зовнішньої політики України.

Методика проведення круглого столу:

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- кожна група обирає представників які виступають з доповідями, що підсумовують та презентують результати роботи групи (доповіді мають бути короткими, не більше 8-10 хвилин), потім проводиться їх обговорення.

- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів

- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;

- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;

- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.

- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте політику США стосовно країн ЛАКБ в різні періоди.

2. Проаналізуйте причини та наслідки політики генерала А. Піночета для Чилі.

2. Проаналізуйте причини та характер лібертаріанських реформ Х. Мілея в Аргентині.

3. Поясніть причини та сутність економічних провалів керівництва Венесуели.

4. Охарактеризуйте діяльність Бразилії в БРІКС та її регіональне лідерство.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте дайджест регіональних новин ЛАКБ.

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 . У чому полягає проблема лідерства в регіоні? Охарактеризуйте роль США, Бразилії в інтеграційних процесах

Завдання 2. Проаналізуйте шляхи, напрями, механізми та проблеми співпраці України з країнами Американського регіону та субрегіонів західної півкулі. Поясніть, чому цей регіон має велике значення для Української держави.

Завдання 3. Обговоріть геоекономіку БРІКС з використанням політичної карти світу.

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин

Тема 11. Регіональний образ Африки (6 год.)

Практичне заняття № 24. Дискусія. Регіональний образ Африки (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Географічно-просторова, демографічна, етнолінгвістична та конфесійна характеристика регіону.
2. Колоніальне минуле Африки та його наслідки.
3. Африканський регіон у роки «холодної війни».
4. Африка нестабільна: політичний вимір.
5. Південноафриканська республіка і Нігерія як регіональні лідери.

Методика проведення дискусії:

Робота в групі.

- проводяться у формі обговорення визначених питань;
- всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;
- підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Охарактеризуйте феномен «піднесення Африки».
2. Охарактеризуйте пріоритетні напрями розвитку африканських країн та проаналізуйте які застосовуються стратегії подолання колоніального минулого/залежного стану.
3. Охарактеризуйте поняття «трайболізм».
4. Поміркуйте та охарактеризуйте статус африканських територій за критеріями: незалежні держави; залежні території; самопроголошені держави.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте новинний випуск «Африканський макрорегіон».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 . Що таке «політичний регіоналізм» і як він проявляється в Африці?

Завдання 2. Перерахуйте фактори, які сприяли формуванню негативних стереотипів про Африку.

Завдання 3. Розкрийте місце Африки в суперництві СРСР і США в роки «холодної війни».

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин

Тема 11. Регіональний образ Африки (6 год.)

Практичне заняття № 25. Дискусія. Регіональний образ Африки (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Економічний вимір: від відсталості до «піднесення» Африки.
2. Регіональні інтеграційні процеси.
3. Африка в міжнародних організаціях.
4. «Нова боротьба за Африку».
5. Безпекова ситуація в Африці.

Методика проведення дискусії.

- проводяться у формі обговорення визначених питань;
- всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;
- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх

учасників на

дане питання;

– конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення

процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;

– підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в

нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Питання до роздумів:

1. Поясніть специфіку державобудівництва в Африці.

2. Прокоментуйте діяльність Економічного співтовариства Західної Африки ЕКОWAS та зростання економічного потенціалу цього субрегіону.

3. Охарактеризуйте діяльність Організації африканської єдності (ОАЄ) .

4. Охарактеризуйте діяльність Африканського Союзу, який був утворений внаслідок об'єднання ОАЄ та Африканського економічного союзу.

5. Охарактеризуйте спрямування зовнішньої політики Китаю, Росії, Франції, США, Індії, Туреччини на посилення/зменшення їх ролі на африканському просторі.

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте дайджест зовнішньополітичних новин «Африканська панорама».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 . Поясніть, як політична ситуація у країнах Африки стримує розвиток регіону як окремого гравця на світовій арені?

Завдання 2. Змодельуйте та презентуйте дії африканських держав в умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Доцільним є використання сторітелінгу для визначення акторів зовнішньої політики.

Завдання 3. Запропонуйте шляхи ефективної співпраці на рівні регіональних інтеграційних об'єднань в Африці.

Завдання 4. Проранжуйте основні безпекові загрози в Африці та поясніть свій вибір.

Змістовний модуль 2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин

Тема 11. Регіональний образ Африки (6 год.)

Практичне заняття № 26. Дискусія. Регіональний образ Африки (2 год.).

Питання до обговорення:

1. Україна та країни Африканського континенту в умовах кризи постачання збіжжя в наслідок російського повномасштабного вторгнення в Україну.

2. Інтереси глобальних гравців в африканському регіоні.

3. Геополітичні альянси початку XXI ст.

4. Зовнішня політика держав на сучасному етапі.

Методика проведення дискусії.

– проводяться у формі обговорення визначених питань;

– всі відкрито висловлюють свої думки з описом, поясненнями та демонстрацією проблемної ситуації;

– обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні

заперечення учасників;

– учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку;

– в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на

дане питання;

– конструювання перспективи вирішення проблемної ситуації, здійснення

процесу зважування ідей та пропозицій з метою прийняття логічного рішення;

– підсумковий висновок оголошується в кінці обговорення (дискусії), в

нього вносяться доповнення, зміни, поправки

Питання до роздумів:

1. Поясніть причини «нової боротьби за Африку».
2. Прокоментуйте збільшення економічного потенціалу Джибуті, Руанди, Кот-д'Івуар, Танзанії, Кенії, ПАР.
3. Які фактори впливають на посилення ролі БРІКС?
4. Дослідить види, форми зовнішньоекономічних, зовнішньополітичних інтересів ЄС, Туреччини, України, Китаю, Франції, Індії, США та інших держав в Африці. Наскільки вони співпадають з інтересами африканських держав? Які тенденції регіонального, субрегіонального розвитку Африки ви визначили б? Наскільки вони залежать від африканських держав чи світових або регіональних гравців?

Завдання для самостійної роботи

I. Питання для самостійного опрацювання.

Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету, підготуватися до обговорювання питань теми. Підготуйте дайджест зовнішньополітичних новин «Африканська панорама».

II. Творчо-аналітичні завдання до теми Практичні завдання

Завдання 1 . Розкрийте сутність «нової боротьби за Африку» і зробіть власний прогноз. Доцільним є використання сторітелінгу для визначення акторів зовнішньої політики.

Завдання 2. З'ясуйте особливості та труднощі у співпраці України з країнами Африканського континенту. Які дії української дипломатії, з метою налагодження стосунків з країнами Африканського регіону, ви можете навести .

Завдання 3. Поясніть, чому Африка як регіон не виступає єдиним цілим на світовій арені.

Завдання 4. Організуйте роботу «експертної групи», розробіть перелік базових компетентностей політолога, обізнаного в міжнародних регіональних процесах XXI століття.

РОЗДІЛ 3.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ

Навчальним планом передбачено виконання кожним студентом індивідуального науково-дослідного завдання.

Творча (евристична), наближена до наукового осмислення і узагальнення робота можлива лише як результат організації самостійного навчання з обов'язковою присутністю в ній цілепокладання та його досягнення за допомогою ефективних технологічних схем самоосвіти. Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Практична реалізація такого принципу навчання пов'язана із використанням в навчальному процесі індивідуальних науково-дослідних завдань.

Індивідуальне науково-дослідне завдання є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і є необхідною умовою формування підсумкової оцінки з дисципліни.

Одним із найважливіших завдань вузівської підготовки є широке залучення студентів до наукових досліджень. Знання і уміння, необхідні для вироблення навиків науково-дослідної роботи майбутні спеціалісти отримують впродовж всього періоду навчання.

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання сприяє поглибленню і закріпленню теоретичних знань, отриманих студентами при прослуховуванні лекційного курсу та самостійному вивченню дисципліни, виробленню навичок аналізу соціально-політичних явищ та процесів.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни «Регіональні студії» та розвиток навичок самостійної роботи.

Для науково-дослідної роботи характерна певна послідовність протягом всього процесу дослідження, що дозволяє планувати та поетапно контролювати її результати. Зміст і послідовність виконання

науково- дослідного завдання носять індивідуальний характер і контролюються викладачем, але в цілому рекомендується розподілити і проводити роботу у певній послідовності.

Зміст ІНДЗ. ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює одну тему (декілька тем) або зміст навчального курсу в цілому.

Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. Завдання можуть мати комплексний характер і тоді до їх виконання можуть залучатися кілька студентів.

Завдання для ІНДЗ повинні мати пошуковий, дослідницький характер, що стимулює студентів до наукової й творчої праці.

Навчальним планом дисципліни «Регіональні студії» передбачено ІНДЗ у формі доповідь-презентації.

Структура індивідуального навчально-дослідного завдання наступна: Вступ.

Теоретична частина. Аналітична частина.

Дослідна (проектна) частина. Висновки.

Перелік використаної літератури, статичної звітності. Додатки.

ІНДЗ оцінюється за такими критеріями:

- самостійність виконання;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- повнота розкриття теми (проблемної ситуації або практичного завдання);
- обґрунтованість висновків;
- використання статистичної інформації та довідкової літератури;
- можлива наявність конкретних пропозицій;
- якість оформлення.

Оцінювання індивідуальних завдань проводять за 10 бальною шкалою

Результати виконання ІНДЗ можуть бути викладені на практичному занятті з відповідної теми, або представлені викладачу для перевірки.

**ПРИБЛИЗНА ТЕМАТИКА Індивідуальних навчально-дослідних завдань
(за вибором)**

Індивідуальне навчально-дослідні завдання (реферат-презентація)

1. Європейський політичний проєкт
2. Китай як глобальний регіональний гравець
3. «Тигри та дракон Азії» - секрет успіху азійського регіону
4. Транскордонне співробітництво України з сусідніми державами (на вибір студента)
5. Африканське чудо – секрет економічної модернізації Африканського регіону
6. Фактори успіху Південно-Східної Азії на прикладі Сінгапуру, В'єтнаму
7. Модна індустрія сучасної Африки
8. Піднесення Африки у другій половині ХХ ст.
9. Кремнієва долина як фактор технологічного лідерства Англо-американського регіону
10. Бразилія як локомотив Латино-Карибської Америки

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;

- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

РОЗДІЛ 4

КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Питання до екзамену

1. Підходи до поняття «регіон».
2. Регіоналізація як тенденція сучасного світу. Еволюція розуміння регіоналізації у ХХ столітті.
3. Системний підхід у вивченні регіону та регіоналізму. М. Каплан та його визначення регіону в межах системного підходу. К. Волтц та його визначення регіону в межах системного підходу.
4. Поняття «регіон» у географії, економіці, філософії, культурології, соціології, публічному управлінні, політології.
5. Міжнародно-політичний регіон.
6. Макрорегіон як структуроутворюючий елемент системи глобального світу. Групи світових макрорегіонів за ознаками: географічні, історико-культурні; культурно-релігійні макрорегіони; міжнародно-політичні макрорегіони; геополітичні та гео економічні макрорегіони.
7. Міжнародні регіони: транснаціональні та транскордонні регіони. Характеристика транснаціональних регіонів. Характеристика транскордонних регіонів.
8. Суб'єкти міжнародних регіонів: держави, Т-НА, територіальні громади, мезо-соціуми.
9. Співвідношення термінів «регіоналізм» та «регіоналізація». Дефініція «регіоналізм» як система. Дефініція «регіоналізація» як процес.
10. Проблема формування регіональної самосвідомості та ідентичності. Регіональне міждержавне співробітництво. Регіональна інтеграція. Регіональна консолідація.
11. Три моделі «макрорегіоналізму»: Європейська модель, Американська модель, Азійська модель. Посилення ролі Азійсько-Тихоокеанського регіону у ХХІ ст.
12. Цивілізаційний підхід до регіонального виміру міжнародних відносин. Глобальна цивілізація, регіональні цивілізації та локальні цивілізації. Поле міжцивілізаційних конфліктів. Зіткнення та партнерство локальних цивілізацій.

13. Еволюція поняття «цивілізація». Структура цивілізації. У. Ростоу та теорія «стадій росту». Е. Тоффлер та концепція «трьох хвиль». С. Хантингтон та «Зіткнення цивілізацій».

14. Регіональні структури влади: державні утворення – суб'єкти федерації; адміністративно-територіальні та національно-територіальні автономії; органи місцевого самоврядування.

15. Світова практика компетенцій суб'єктів федерації.

16. Автономії як регіональні структури.

17. Світова практика адміністративно-територіальних і національно-територіальних автономій.

18. Органи регіонального самоврядування. Державницька концепція місцевого самоврядування. Громадська концепція місцевого самоврядування. Концепція муніципального дуалізму. Регіональний рівень місцевого самоврядування.

19. Три типи організаційної структури інститутів місцевого самоврядування: Англосаксонський, Французький або континентальний, змішаний (Німецький).

20. Регіональне управління в системі політології. Предмет та мета регіонального управління.

21. Об'єкти і суб'єкти регіонального управління.

22. Англо-американська, континентальна (європейська), іберійська (латиноамериканська) системи регіонального управління.

23. Різновиди регіональної політики.

24. Держава як об'єкт і суб'єкт регіонального управління. Міграційний рух населення і регіональне переміщення капіталів.

25. Система регіонального управління в різних країнах.

26. Європа як географічний, політичний та культурний простір.

27. Принципи європейського регіонального порядку. Цілеспрямова орієнтація європейського проєкту на політичну інтеграцію.

28. Три моделі конфігурації ЄС у майбутньому: асиметрична інтеграція, політична і економічна федерація, різношвідкісна Європа.

29. Проблема конструювання європейської ідентичності.

30. Особливості європейської підсистеми міжнародних відносин.

31. Від Європи держав до Європи регіонів: особливості регіоналізації в ЄС.

32. Складна багаторівнева гетерогенна конструкція «європейської підсистеми міжнародних відносин».
33. Основні підходи до визначення конфігурації Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Економічний потенціал та інтеграційні процеси в регіоні. Політична характеристика регіону.
34. КНР – лідер регіонального розвитку АТР.
35. Проблемно-конфліктний потенціал та безпекові виклики в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.
36. Відносини України з країнами АТР.
37. Близький та Середній Схід. Географічно-просторова характеристика регіону. Історичні аспекти формування та еволюції близькосхідної підсистеми міжнародних відносин.
38. Економічна характеристика Близького Сходу. Релігійна складова близькосхідної підсистеми міжнародних відносин. Політичні традиції та характерні риси близькосхідного простору.
39. Зовнішня політика Туреччини в рамках реалізації концепції неоосманізму.
40. Зовнішньополітичні пріоритети Ірану: боротьба за Шіїтський півмісяць
41. Регіональні амбіції Саудівської Аравії: панісламізм на основі вахабізму.
42. Ізраїль, його місце та роль у близькосхідній підсистемі міжнародних відносин.
43. Близькосхідний вектор зовнішньої політики України.
44. Англо-Америка: США та Канада. Лідерство глобального значення. Політика гегемонізму та дезінтеграційні ризики.
45. Північноамериканський напрям зовнішньої політики України.
46. Особливості формування регіональної підсистеми міжнародних відносин. США та країни Латино-Карибської Америки.
47. Особливості та сучасний стан інтеграційних процесів у регіоні.
48. Бразилія – регіональний лідер. Позарегіональна співпраця країн Латино-Карибської Америки.
49. Латиноамериканський напрям зовнішньої політики України.
50. Географічно-просторова, демографічна, етнолінгвістична та конфесійна характеристика африканського регіону.

51. Африка нестабільна: політичний вимір.
52. ПАР і Нігерія як регіональні лідери.
53. Економічний вимір: від відсталості до «піднесення» Африки. Регіональні інтеграційні процеси.
54. Африка в міжнародних організаціях.
55. «Нова боротьба за Африку». Безпекова ситуація в Африці. Інтереси глобальних гравців в африканському регіоні
56. Україна та країни Африканського континенту в умовах кризи постачання збіжжя в наслідок російського повномасштабного вторгнення в Україну.

Тестові завдання для самостійного опрацювання за всіма темами:

- 1. Під регіональним сепаратизмом розуміють:**
 - a) Місцеву політику, дезінтеграційну по відношенню до центру
 - b) Боротьбу за культурну автономію
 - c) Прагнення приєднатися до іншої держави
 - d) Напруженні відносини між центром і регіоном
- 2. Які з названих територій не відносяться до макрорегіонів?**
 - a) Африканський континент
 - b) Карпатський регіон
 - c) Латинська Америка
 - d) Океанія
- 3. Вкажіть форми реалізації регіонального інтересу в балансі відносин «Центр – Регіон»:**
 - a) Регіональне втручання на загальнонаціональному рівні
 - b) Контроль за діяльністю регіональної влади
 - c) Субнаціональні форми державності і суверенітету
 - d) Фінансово-економічний контроль з боку Центру
- 4. Які підходи вивчення політичної регіоналістики пов'язані з дослідженням місця й ролі регіону в державі?**
 - a) елітиський
 - b) політико-географічний
 - c) просторово-часовий
 - d) політико-системний
 - e) геополітичний
- 5. Що є головним атрибутом регіональної політичної еліти?**
 - a) Регіональні політичні процеси
 - b) Регіональна партійна система
 - c) Регіональна політична влада
- 6. Назвіть підхід до моделювання відносин «Центр – Регіон», який розглядає адміністративну ієрархію і вважає центрами столиці різного рівня і статусу:**
 - a) історичний
 - b) управлінський
 - c) інноваційний

- d) соціально-економічний
- 7. **Що означає термін «анклав»?**
 - a) Територія або частина території однієї держави, оточена з усіх боків територією іншої держави
 - b) Територія або частина території однієї держави, що межує з двома іншими державами
 - c) Територія або частина території однієї держави, що межує з трьома іншими державами
 - d) Територія або частина території однієї держави, що межує з чотирма іншими державами
- 8. **Назвіть кількість регіонів – суб'єктів США у наш час:**
 - a) 30
 - b) 33
 - c) 50
- 9. **Як називається форма європейського регіоналізму, транскордонного співробітництва й інтеграції на континенті?**
 - a) Європейський Союз
 - b) Регіональна Європа
 - c) Європа регіонів
- 10. **До депресивних регіонів відносять:**
 - a) Регіон, чий сумарний внесок до державного бюджету нижчий отриманих дотацій
 - b) Регіон, чий сумарний внесок до державного бюджету вище отриманих дотацій
 - c) Регіон, чий сумарний внесок до державного бюджету на рівні отриманих дотацій
 - d) Регіон, який не потребує державних дотацій
- 11. **За плануванням цілі регіональної політики поділяють на:**
 - a) стратегічні
 - b) оперативні
 - c) тимчасові
 - d) одноразові
 - e) багаторазові
 - f) постійні
- 12. **Що є показником сепаратизму:**
 - a) Місцева політика, дезінтеграційна по відношенню до центру

- b) Рух за підвищення статусу регіону з метою утворення нової держави
- c) Боротьба за культурну автономію
- d) Прагнення приєднатися до іншої держави
- e) Ведення військових дій між Центром і Регіоном

13. Назвіть форму реалізації регіонального інтересу в балансі відносин «Центр – Регіон» крізь призму самостійності владних інститутів:

- a) Регіональне втручання на загальнонаціональному рівні
- b) Формування загальнонаціональних політичних партій
- c) Фінансово-економічний контроль з боку Центру

14. Від яких особливостей регіональної структури залежить регіональна політика?

- a) Динаміки духовного розвитку
- b) Культурно-історичних особливостей держави
- c) Національного складу населення
- d) Міжнаціональних конфліктів
- e) Особливостей місцевого самоврядування

15. Назвіть форму регіоналізму в контексті формування політичного руху на певній локальній території, який спрямований на відокремлення цієї території:

- a) радикальний
- b) ліберальний
- c) мобілізаційний
- d) реформістський
- e) договірний

16. Регіональну політичну еліту можна класифікувати за таким структурним підходом:

- a) соціо-економічний
- b) історичний
- c) культурно-національний

17. Які області сучасної України входять до складу історико-географічного регіону «Галичина»?:

- a) Івано-Франківська
- b) Львівська
- c) Тернопільська
- d) Хмельницька

e) Чернівецька

18. Назвіть форму реалізації регіонального інтересу в балансі відносин «Центр – Регіон» крізь призму економічної залежності від центру:

- a) Фінансово-економічний контроль з боку Центру
- b) Контроль за діяльністю регіональної влади
- c) Субнаціональні форми державності і суверенітету
- d) Формування загальнонаціональних політичних партій
- e) Регіональна компетенція і пов'язане з нею нормотворення

19. Яка форма регіоналізму на певній локальній території спрямована на вихід цієї території з держави:

- a) ліберальна
- b) мобілізаційна
- c) реформістська
- d) сепаратистська

20. Яка область сучасної України входить до складу історико-географічного регіону «Буковини»?

- a) Закарпатська
- b) Чернівецька
- c) Львівська
- d) Івано-Франківська
- e) Тернопільська
- f) Хмельницька

21. Поняття «регіональний процес» характеризує:

- a) Негативну динаміку регіональної еволюції
- b) Статику регіональної еволюції
- c) Позитивну динаміку регіональної еволюції
- d) Інституціоналізацію регіональних процесів

22. Як називають регіоналізм, орієнтований на відносне збереження автономії в межах існуючого законодавства держави?

- a) Автономістський
- b) Сепаратистський
- c) радикальний
- d) поміркований

23. Яку державу внаслідок складної регіоналізації історично називають «державою автономій»?

- a) Італію

- b) Іспанію
- c) Францію
- d) Канаду

24. Мікрорівнем регіональних політичних досліджень називають рівень:

- a) внутрішньорегіональний
- b) міжрегіональний
- c) субнаціональний
- d) міжнаціональний

25. Назвіть параметри потенціалу регіональних інтересів у балансі відносин «Центр – Регіон:

- a) фізико-географічні показники
- b) кліматичні показники
- c) політичні показники
- d) соціальні показники
- e) національні показники

26. У якій країні була створена в 1954 р. міжнародна асоціація регіональної науки?

- a) Франція
- b) Великобританія
- c) Німеччина
- d) Іспанія
- e) США

27. Організація Чорноморського економічного співробітництва складається з:

- a) 4
- b) 8
- c) 11
- d) 12

28. Ідею «Сполучених Штатів Європи» висунув після закінчення Другої світової війни?:

- a) У. Черчилль
- b) Р. Шуман
- c) Ш. де Голль

29. Організація європейського економічного співробітництва згодом перетворилася на:

- a) СОТ

- b) ЄС
- c) ОБСЄ

30. Європейський Союз засновано за угодою :

- a) Шенгенською
- b) Маастрихтською
- c) Амстердамською
- d) Копенгагенською

31. Процес інтегрування локальних спільнот і їхнє прагнення до відокремлення – це:

- a) регіоналізація
- b) локалізація
- c) диференціація

32. Регіон, у географії, це:

a) значна територія, частина кулі з визначеними фізико-географічними параметрами, де окремі географічні елементи з'єднані один з одним певними і постійними відносинами

b) територія, що має однорідні природні умови і характерну спрямованість розвитку виробничих сил, де існує система взаємодії між господарськими суб'єктами та усією структурою зв'язків із зовнішнім та внутрішнім середовищем.

33. Регіон, в економіці, це:

a) значна територія, частина кулі з визначеними фізико-географічними параметрами, де окремі географічні елементи з'єднані один з одним певними і постійними відносинами

b) Територія, що має однорідні природні умови і характерну спрямованість розвитку виробничих сил, де існує система взаємодії між господарськими суб'єктами та усією структурою зв'язків із зовнішнім та внутрішнім середовищем

34. Хто з зазначених науковців визначає регіон як підсистему, що підтримує системні зв'язки більш високого міжнародного рівня, а також дозволяє пояснити поведінку регіональних гравців за допомогою інтерпретації місцевих особливостей, які мають соціоісторичне коріння :

- a) К. Волтц
- b) М. Каплан
- c) Енн Маркузен

35. Регіон – це:

а) Територія, що є складним територіально-економічним комплексом, який обмежений за ознаками наявності, інтенсивності, розмаїття і взаємопов'язаності явищ

б) Сукупність явищ міжнародного життя, які відвідуються у певних територіально-часових координатах і обумовлені співвіднесеністю з цими координатами спільною логікою

36. Міжнародно-політичний регіон – це:

а) Територія, що є складним територіально-економічним комплексом, який обмежений за ознаками наявності, інтенсивності, розмаїття і взаємопов'язаності явищ

б) Сукупність явищ міжнародного життя, які відвідуються у певних територіальних-часових координатах і обумовлені співвіднесеністю з цими координатами спільною логікою

37. Регіон у вузькому розумінні – це:

а) Особливий тип території (акваторії), яка характеризується специфічною цілісністю, велика територіальна одиниця.

б) Певна територія, яка репрезентує собою складний територіально-економічний і національно-культурний комплекс, який виокремлюється ознаками багатоманітних і взаємозв'язаних явищ, віддзеркалених у специфічній однорідності географічних, природних, економічних, соціально-історичних, національно-культурних умов.

38. Регіон у широкому розумінні – це:

а) особливий тип території (акваторії), яка характеризується специфічною цілісністю, велика територіальна одиниця.

б) певна територія, яка репрезентує собою складний територіально-економічний і національно-культурний комплекс, який виокремлюється ознаками багатоманітних і взаємопов'язаних явищ, віддзеркалених у специфічній однорідності географічних, природних, економічних, соціально-історичних, національно-культурних умов.

39. Макрорегіони – це:

а) Міжнародні регіони чи регіони світу, які складаються із багатьох держав і які є основним об'єктом аналізу регіональних аспектів сучасних міжнародних відносин.

б) Мікрорегіони, які охоплюють декілька держав

с) Регіони, всередині однієї держави: провінції, області, федеральні землі, кантони, райони, департаменти

40. Транскордонний регіон – це:

- a) Міжнародні регіони чи регіони світу, які складаються із багатьох держав і які є основним об'єктом аналізу регіональних аспектів сучасних міжнародних відносин
- b) Мікрорегіони, які охоплюють декілька держав
- c) Регіони, всередині однієї держави: провінції, області, федеральні землі, кантони, райони, департаменти.

41. Мікрорегіон – це:

- a. Міжнародні регіони чи регіони світу, які складаються із багатьох держав і які є основним об'єктом аналізу регіональних аспектів сучасних міжнародних відносин
- b. Мікрорегіони, які охоплюють декілька держав
- c. Регіони, всередині однієї держави: провінції, області, федеральні землі, кантони, райони, департаменти

42. Регіони сформовані на основі спільних політичних інтересів, насамперед, для гарантування воєнної безпеки; узгодження і декларування подібності політичних позицій у міжнародних відносинах – це:

- a) Транснаціональні регіони
- b) Транскордонні регіони
- c) Глобальні регіони

43. За ієрархічним принципом – Азія, Африка, Європа, Австралія, Океанія відносяться до:

- a. Субрегіонів
- b. Мезорегіонів
- c. Макрорегіонів

44. на підставі якого критерію виділяють – глобальний, регіональний, субрегіональний, міжнародно-ситуаційний, груповий і двосторонній рівень взаємодії:

- a) Культурно-релігійний
- b) Цивілізаційний
- c) Геополітичний

45. Взаємозалежність країн і вихід інтересів господарських суб'єктів за національні межі, але в рамках визначеного регіону – це:

- a. Регіоналізація
- b. Регіоналізм

46. До типів регіоналізації відноситься:

- a) Геополітична, економічна, культурна
- b) Регіональні об'єднання; регіональні держави; «трикутники розвитку»

47. Процес регіонального структурування простору, підвищення ролі регіонів у соціально-економічному й політичному житті суспільства загалом і окремих громадян - це:

- a. Регіоналізм
- b. Регіоналізація

48. Європейський Союз –це :

a) Міждержавна організація (по типу конфедерації), яка створила торговий, митний, економічний і валютний союзи та є інтеграційним об'єднанням у галузі зовнішньої політики, правосуддя, внутрішніх справ та безпеки.

b) «світовий пояс» високих технологій

c) Політичний і сировинний чинник контролю та світовими ресурсами та їх експлуатація з урахуванням національних інтересів

d) Світовий полюс економічної могутності

49. Твердження «Захід – унікальний, але не універсальний» належить:

- a. О. Шпенглеру
- b. Е. Тоффлеру
- c. С. Хантінгтону

50.Англосаксонському типу муніципальних інститутів (типів організаційної структури інститутів місцевого самоврядування) властиво:

a) Позитивне регулювання діяльності органів місцевого самоврядування (перелік їхніх прав і обов'язків); розмежування компетенції між органами самоврядування села і міста; відсутність прямого підпорядкування нижчих виконавчих органів вищим; відсутність інституту уповноважених посадових осіб держави; прямі вибори; непрямий контроль держави за органами місцевого самоврядування

b) Негативне регулювання (здійснення всіх не заборонених законом операцій); правом муніципалітетів наділені як сільські, так і міські комуни; поєднання прямого державного управління у вигляді уповноважених уряду і місцевого самоврядування; наявність системи

різноманітних форм державного контролю

с) Співіснування декількох моделей місцевого самоврядування

51.Континентальному типу муніципальних інститутів (типів організаційної структури інститутів місцевого самоврядування) властиво:

а. Позитивне регулювання діяльності органів місцевого самоврядування (перелік їхніх прав і обов'язків); розмежування компетенції між органами самоврядування села і міста; відсутність прямого підпорядкування нижчих виконавчих органів вищим; відсутність інституту уповноважених посадових осіб держави; прямі вибори; непрямий контроль держави за органами місцевого самоврядування

б. Негативне регулювання (здійснення всіх не заборонених законом операцій); правом муніципалітетів наділені як сільські, так і міські комуни; поєднання прямого державного управління у вигляді уповноважених уряду і місцевого самоврядування; наявність системи різноманітних форм державного контролю

с) Співіснування декількох моделей місцевого самоврядування

52.Змішаному типу місцевого самоврядування (типу муніципальних інститутів) властиво:

а) Позитивне регулювання діяльності органів місцевого самоврядування (перелік їхніх прав і обов'язків); розмежування компетенції між органами самоврядування села і міста; відсутність прямого підпорядкування нижчих виконавчих органів вищим; відсутність інституту уповноважених посадових осіб держави; прямі вибори; непрямий контроль держави за органами місцевого самоврядування

б) Негативне регулювання (здійснення всіх не заборонених законом операцій); правом муніципалітетів наділені як сільські, так і міські комуни; поєднання прямого державного управління у вигляді уповноваженого уряду і місцевого самоврядування; наявність системи різноманітних форм державного контролю

с) Співіснування декількох моделей місцевого самоврядування

53. Англо-американська система (модель) організації влади на місцях характеризується:

а. на всіх субнаціональних рівнях управління функціонують органи місцевого самоврядування, а місцеві органи державної влади

загальної компетенції не створюються

б. будується на поєднанні місцевого самоврядування і державного управління

с. управління на всіх рівнях здійснюють обрані населенням представницькі органи місцевого самоврядування, а відповідні головні посадові особи (мери, префекти) одночасно затверджуються центральними органами державної влади як представники державної влади в адміністративно-територіальній одиниці

54.Іберійська (латиноамериканська) система (модель) організації влади на місцях характеризується:

а) На всіх субнаціональних рівнях управління функціонують органи місцевого самоврядування, а місцеві органи державної влади загальної компетенції не створюються

б) Будуються на поєднанні місцевого самоврядування і державного управління

с) Управління на всіх рівнях здійснюють обрані населенням представницькі органи місцевого самоврядування, а відповідні головні посадові особи (мери, префекти) одночасно затверджуються центральними органами державної влади як представники державної влади в адміністративно-територіальній одиниці.

55. В адміністративних одиницях поряд з органами місцевого самоврядування функціонують урядові периферійні структури (префектури, комісаріати), які здійснюють опіку адміністративну щодо місцевого самоврядування, його органів і посадовців:

а. Континентальна модель місцевого управління і самоврядування

б. Іберійська

с. Англосаксонська

56.Транскордонне співробітництво (cross-border cooperation) у Єврорегіоні – це:

а) Дво-, три- або багатостороннє співробітництво між місцевими та регіональними органами влади (також і приватні суб'єкти), що здійснюються у географічно суміжних територіях

б) Дво-, три- або багатостороннє співробітництво між місцевими і регіональними органами влади (також і приватні суб'єкти), що здійснюються у несуміжних територіях

57.Міжтериторіальне співробітництво (inter-territorial

cooperation) у Єврорегіоні – це:

a. Дво-, три- або багатостороннє співробітництво між місцевими та регіональними органами влади (також і приватні суб'єкти), що здійснюються у географічно суміжних територіях

b. Дво-, три- або багатостороннє співробітництво між місцевими і регіональними органами влади (також і приватні суб'єкти), що здійснюються у несуміжних територіях.

58. Якщо співробітництво охоплює національні, регіональні і місцеві органи влади щодо програм та проєктів та великі суміжні території і включає суб'єкти двох держав-членів ЄС і/або країни, які не є членами ЄС, то воно визначається у Європі як:

a) Транснаціональне співробітництво (transnational cooperation)

b) Міжтериторіальне співробітництво

c) Транскордонне співробітництво

59. У ЄС існують чотири рівні реалізації транскордонного співробітництва. До них відносяться рівні:

a. Загальноєвропейський, державний, регіональний, локальний

b. Загальноєвропейський, державний, регіональний, субрегіональний

c. Загальноєвропейський, державний, регіональний, територіальний.

60. «Ми з Європою, але ми не є її частиною. У нас спільні інтереси, але ми не хочемо розчинитися в ній і втратити своє обличчя». Цей вислів належить:

a) Д. Камерон

b) У. Черчилль

c) Б. Джонсон

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач виконує більшість завдань практичних занять і домашньої/самостійної роботи; в цілому відповідає на поставлені запитання, але не в змозі переконливо аргументувати свої відповіді, помиляється у використанні понятійного апарату, показує недостатні знання літературних джерел.
	2 бали	Знання здобувача є повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи.
	3 бали	Здобувач виконує всі завдання практичних занять і домашньої/самостійної роботи; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на питання під час усного і письмового опитування; бере активну участь у обговоренні питань, користується додатковою науковою літературою; самостійно опрацьовує першоджерела, щоб виконати додаткові завдання; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми, теми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; активно, дуже добре працює в парі/групі/команді; здатний публічно представити матеріал.

Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач володіє знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, але допускає помилки; з похибками виконує та аналізує практичні завдання.
	2 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (доповідь-презентація)	0-1бал	Завдання не виконано. Не зараховуються роботи, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
	2-3бали	Доповідь-презентація не дуже якісна, не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, зміст матеріалу представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу, її оформлення не відповідає вимогам. Презентація виконана самостійно, проте автор(ка) не може презентувати матеріал в аудиторії, не може відповісти на питання від аудиторії.
	4-6 балів	Доповідь-презентація задовільна, загалом відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал частково розкритий, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, частина значимої інформації відсутня. Презентація виконана самостійно але інформація на слайдах надана без покликань. Матеріал фрагментований. Автор(ка) не впевнено презентує матеріал в аудиторії, губиться у відповідях на

		питання від аудиторії.
	7-8 балів	Доповідь-презентація якісна із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно автор(ка) пояснює матеріал впевнено виправляється, змістовний матеріал розкритий, у висновку сформульовані самостійні висновки, які містять незначні огріхи, тема розкрита загалом, робота відповідає обсягу, інформація на слайдах подана з покликанням на джерела, гідно оформлені і актуальна. Презентація виконана самостійно, автор(ка) може презентувати матеріал в аудиторії але не впевнено відповідає на питання від аудиторії.
	9-10 балів	Доповідь-презентація якісна, актуальність теми повністю розкрита із зазначенням невирішених раніше аспектів, правильно визначені об'єкт і предмет власного дослідження, метод відповідає тематиці та поставленій задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, автор(ка) без перешкод презентує матеріал, зміст презентації представлений з позицій сучасного розвитку науки, без перевантаження слайдів текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні ґрунтовні висновки, які підкріплені фактичними доказами, робота відповідає обсягу, інформація на слайдах подана переважно схематично із використанням самостійно розроблених малюнків, графіків, містить покликання на джерела, гідно оформлені і актуальні. Презентація виконана самостійно із елементами новизни та оригінальності, оформлення відповідає вимогам, автор(ка) вільно презентує матеріал в аудиторії але впевнено відповідає на питання від аудиторії, але подекуди може припускатися незначних помилок
Письмова робота	0 – 2 бали	Здобувач не менше ніж на 30% контрольних завдань надав правильну відповідь
	3-4 бали	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь
	5-6 балів	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав

		правильну відповідь
	7 – 8 балів	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь
	10 балів	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Регіональні студії» за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі усного екзамену, відводиться 20 балів. Здобувач вищої освіти може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше як 40. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не аналюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 A)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері політичної науки. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 B)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері політичної науки, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 C)	Здобувач на доброму рівні володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо діяльності політичних еліт та стилів політичного лідерства. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, підтримки з боку однокурсників.

Задовільно (60-63 E)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання щодо діяльності політичних еліт та лідерів несистемні, фрагментарні. Виконання практичних завдань, формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за підтримки з боку викладача зі значними труднощами; демонструє нестійкі навички міжособистісної взаємодії.
Незадовільно (35-39 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач допускається до повторного складання екзамену.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	0-10	0-20	0-100
Тема 1	0-5	0-70			
Тема 2	0-10				
Тема 3	0-5				
Тема 4	0-5				
Тема 5	0-5				
Тема 6	0-5				
Тема 7	0-5				
Тема 8	0-5				
Тема 9	0-5				
Тема 10	0-5				
Тема 11	0-5				
Письмова робота	0-10				

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована джерела інформації Основна література

1. Оніщик А. В. Державне та регіональне управління : навчально-методичний посібник (у структурно-логічних схемах). Херсон : Олді+, 2022. 166 с.
2. Регіональні підсистеми міжнародних відносин : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Відп. ред. проф. О. П. Іваницька. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 444 с.
3. Теорія міжнародних відносин : підручник / Требін М. П., Герасіна Л. М. Харків : Право, 2022. 472 с.
4. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Яворська В. В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 372 с.
5. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія. Підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
6. Круш П. В., Кожемяченко О. О. Регіональне управління : навчальний посібник. Центр учбової літератури, 2021. 248 с.

Допоміжна

1. Дмитрашко С. А. Трансформація зовнішньополітичних відносин Сполучених Штатів Америки та Саудівської Аравії: геополітичний та безпековий вимір. *Політікус*. 2023. Вип. 4. С.152 – 157
2. Белл Д. Китайська модель. Політична меритократія та межі демократії. Київ : Наш формат, 2023. 336 с.
3. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. / Пер. с англ. Т. Цимбал. Київ : Наш Формат, 2020. 448 с.
4. Наумкіна С. М. ЄС як середовище конфліктів: аналіз основних ліній розлому в інтересах держав-учасниць. Політичні конфлікти і кризи в сучасній Україні та світі: практична реалізація врегулювання: монографія /за заг. ред. Г. П. Щедрової. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. 160 с. С 44-66.
5. Кіссінджер Генрі. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Київ: Наш формат, 2019. 320 с.

6. Корсунський С. Як будувати відносини з країнами Азії. Економіка, дипломатія, культурні особливості. Харків : Віват, 2021. 288 с.
7. Муазі Домінік. Геополітика емоцій. Як культури страху, приниження та надії змінюють світ. Київ: Брайт Букс, 2018. 184 с.
8. Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія / за заг. ред. О. І. Брусиловської, В. А. Дубовика, І. М. Ковалю. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 176 с.
9. Фукуяма Френсіс. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ: Наш формат, 2019. 608 с.
10. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. Київ : Наш формат, 2018. 607 с.
11. Ювал Ной Харарі. 21 урок для 21 століття. /Переклад з англ. Олександр Дем'янчук. Київ : BookChef, 2022. 416 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL : www.kmu.gov.ua
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : www.rada.gov.ua
3. Офіційний сайт Президента України. URL : www.president.gov.ua
4. Офіційний сайт Уряду України. URL : www.mon.gov.ua
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт. URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
7. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>
8. Науковий журнал «Politicus». URL : <http://politicus.od.ua/index>

ДОДАТОК А
Ключі до тестів

№ питання	Відповіді
1	a
2	b, c
3	a, c
4	b, d
5	c
6	b
7	a
8	c
9	c
10	a
11	a, b, c
12	a, d
13	a
14	b, e
15	a
16	c
17	a, b, c
18	a
19	d
20	b
21	d
22	a
23	b
24	a
25	a, c, d
26	e
27	d
28	b
29	b
30	b
31	a
32	a
33	b

34	b
35	a
36	b
37	a
38	b
39	a
40	b
41	c
42	a
43	c
44	c
45	b
46	b
47	b
48	a
49	c
50	a
51	b
52	c
53	a
54	c
55	a
56	a
57	b
58	a
59	a
60	b

Навчально-методичне видання

Наумкіна С. М., Дмитрашко С. А.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної і індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Регіональні студії» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія». Одеса: Університет Ушинського, 2023. 81 с.